

אתגר ישראל

הוצאתו של צורר רשימות פובליציסטיות בנות-יומן בתבנית ספר, המחזיק 100 עמודים קטנים ונתון בכריכה של קרטון, יש בה, לפחות בתנאי ארצנו, משום העזה מו"לית קלה, ואין ספק שהיא דורשת מנה גדולה יותר של העזה אישית מצד כותבן של הרשימות. רשאים אנו להניח כי הביא המחבר בחשבון את התוצאות: הן החיוביות, כגון הוספת פריט לביבליוגרפיות ולקטלוגים, הן החיוביות פחות—כגון יחס מסוים של בייטול, דחייה ו/או שאט-נפש, הצפוי מצד חלק מן הקוראים לפחות.

בלי לנסות להעריך את סגולותיה הספרותיות של אסופה זו, גם בלי לרדת לעומק הבחנותיה או להתרומם לגובה מסקנותיה, אי אפשר שלא להתרשם שוב מהעזתו של מר ליבנה כשהוא נושא מידברותיו בהכללות יעף, מגבב אמרים בקמיטת-מצח של אינטלקטואל, מוסר לקוראיו ידיעות נדושות וחוות-דעת ממועכות בארשת דראמתית-הגיית של איזה "אחד בדורו", או בצליל נבוב של "אתה בחרתנו"—אישי ועדתי לסירוריים.

הבה נציץ, רגע, למשל, בהקדמה, שכך היא פותחת:

ספר קטן זה הוחל בכתיבתו במסעה-הסתכלות והקשבה (!—ב.מ.), באמריקה היהודית בשלהי 1966.

ובהמשך:

בדיקת ענייניה של יהדות ארצות הברית ועיתודתיה נעשית כאן מנקודת-ראות יהודית אנוניברסלית. יחסיהם של יהודי אמריקה לאומה החשובה בתוכה מתגוררים תופשים בדרך-הטבע מקום רב, אולם אינם אלא נושא צדדי. האומה האמריקנית, תרבותה ועולמה, זרה לאומה היהודית ככל אומה תרבותית אחרת בתוכה התגורר ישראל, מימי בבל הסאסנית, דרך פולין הקתולית, ועד צרפת הריפובליקנית-חילונית.

* אליעזר ליבנה: יהדות אמריקה—אתגר ישראלי; מסדה, 1967; 100 עמ'.

ובסיומה של אותה הקדמה (תשמעו, תשמעו!) :

ספר קטן זה הוא בגדר קריאה להתעוררות פוליטית בישראל. עלי להוסיף: ישראל, לשון נקבה ולשון זכר, כאחד. (תפסתם, זה?—ב.מ.)

הדברים הצנועים והנכוחים האלה חוזר אלינו גם בסיפום דברים הבאים להבהיר את "נקודת המוצא", בע' 17:

תפקיד הדברים לגלות את הרקע ולהמליץ על מסקנות-פעולה לאלתר. אינני מתעלם מכך, שההמלצות—באם תתקבלנה—עשויות להשפיע על כל מיבנה המדינה, החברה והכלכלה הישראלית, כפי שהתגבשו זמנית (כלומר: עד להדפסת השורות האלו?—ב.מ.) בעשרים השנים האחרונות.

ניתנת האמת להיאמר: בשיעורים שונים של ריכוז ועצמה, זו הרוח השפוכה על מאה עמודי הספרון. מידת ההגינות מחייבת להוסיף כי אכן יש בו לא מעט מובאות, מעניינות כשלעצמן, לעניינים שונים, ממקורות שונים, ונקובים בשמם; אך אולי כדאי יותר, למי שמעוניין, להגיע אל המקורות ההם גופם, בלי להזדקק לתיווך מרדד, מתחסד.

ב.מ.

התנועה הלאומית הכורדית

הכורדים מקובלים מדורי-דורות כבמהות-המשא של המזרח המוסלמי, בבחינת יששכר-חמור-גרם הנוטה שכמו לסבול: סבלים ונוהגי-פרידות, חוצבים וסתתים, ז'נדרמים או טוראים אפורים בחילות-הרגלי, רועי צאן ובקר, גם חוטבי-עצים ושואבי-מים פשוטו-כמשמעו. עם-הירים מבודד, חסון, קשות, סביר, לני, קשה-עורף, הולך-תמים וכבד-ביטוי, מרוחק זה דורות רבים מדרכי-המלך של הציביליזציה ושל ההיסטוריה.

דברי-דפוס בלשון הכורדית הם חידוש של עשרות-השנים האחרונות, ועדיין הם מוצר

* סר' גאנטנר: התנועה הלאומית הכורדית; תרגום: אהרן אמיר; עם הספר, 1968; 117 עמ'.